3MICT

Засідання десяте, вечірнє (Четвер, 21 вересня 2017 року)

Розгляд проекту Закону «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» 2

Результати поіменної реєстрації

Результати поіменного голосування

ЗАСІДАННЯ ДЕСЯТЕ

Сесійний зал Верховної Ради України 21 вересня 2017 року, 16 година

Веде засідання Голова Верховної Ради України ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги! Порошу всіх зайти до залу і підготуватися до реєстрації. Прошу зайняти робочі місця. Нагадую, ми звершили на поправці 502.

Реєструємося. У сесійному залі зареєстровано 357 народних депутатів. Вечірнє засідання Верховної Ради України оголошується відкритим.

На кілька хвилин запізнюється голова комітету, ми попрацюємо без нього.

Поправка 502. Сергій Власенко. Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую, Андрію Володимировичу. Вітаю вас з реєстрацією шаленої кількості народних депутатів у сесійній залі.

Поправка 502 стосується такого. Ми вже не раз говорили про те, що нам пропонують певний вид кріпацтва, коли людина, одного разу заявивши, що готова розглядати спір у суді за допомогою електронної системи, стає заручником цього і позбавляється низки прав — не може отримувати документи у письмовій формі, не може отримувати виклики в письмовій формі. У нормі, до якої вноситься поправка, саме йдеться про те, що судовий виклик і судове повідомлення, якщо особа зареєструвала свою електронну адресу, вона отримає лише шляхом надсилання повістки на офіційну електронну адресу. Але суд не має можливості пересвідчитися, чи людина бачила це повідомлення, чи не бачила, чи це її електронна адреса, чи не її. Тому у поправці 502 ми

пропонуємо, що якщо людина не відповіла на таке електронне повідомлення упродовж двох днів, то суд зобов'язаний направити їй повідомлення в паперовій формі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 502. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 31$.

Рішення не прийнято.

Поправка 513. Наполягаєте? Будь ласка, Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Андрію Володимировичу. Насправді питання строків і термінів є дуже важливим у будь-якому процесі, і момент отримання судового повідомлення є також дуже важливим, бо від нього відбувається відлік низки строків. Тому ми вважаємо, що було б коректно і справедливо вважати особу повідомленою про дату та час судового слухання в день, наступний за днем отримання електронного повідомлення або повістки. Тому що, наприклад, електронна повістка може надійти людині о 23 годині 40 хвилин і це рахуватиметься, що вона її отримала, умовно кажучи, сьогодні, що в принципі є не зовсім коректним, це по-перше.

По-друге, не завжди у людини ϵ постійний доступ до своєї електронної пошти. І вона, припустимо, фізично не може мати реального доступу до своєї електронної пошти впродовж дня, а може побачити це повідомлення лише наступного дня. Тому було б справедливіше для прав учасників процесу вважати наступний день днем отримання повідомлення, якщо його відправлено на електронну адресу. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 513. Прошу визначитися.

((3a)) - 35.

Рішення не прийнято.

Поправка 514. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Андрію Володимировичу. Так, у даній поправці йдеться про дату вручення. Комітет нам пропонує, що якщо повістку надіслано пізніше 17 години, то вона вважається отриманою у той самий день. Але проблема не в тому, коли її надіслано, проблема в тому, коли її побачила особа, якій ця повістка в електронному

вигляді скерована. І така різниця в часі між тим, коли повістка скерована і коли її реально об'єктивно учасник процесу міг побачити, може бути обумовлена цілою низкою причин і цілою низкою реально існуючих приводів.

Я ще раз наголошую, наприклад, людина перебуває в місцевості, де немає доступу до Інтернету, і не може побачити цю повістку в той самий день, або працює на підприємстві, де заборонено користуватися приватною електронною адресою. Тобто таких випадків може бути низка, тому коректніше було б вважати так, як...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 514. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 38$.

Рішення не прийнято.

Поправки 521, 522, 525, 531, 533 (Шум у залі).

Поправка 530. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В., член Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства (одномандатний виборчий округ № 183, Херсонська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). «Батьківщина». Шановний голово комітету, на ранковому засіданні ви звинуватили Юлію Тимошенко в маніпуляції, але самі навмисно викривили текст. Я прошу всіх відкрити частину третю порівняльної таблиці, позиція 734, і прочитати. Ви, голово комітету, навмисно недочитали статтю, у якій зазначено: якщо суд не допитав особу, з чиїх слів даються покази, то він усе одно може прийняти покази з чужих слів, за умови що ці обставини підтверджуються іншими доказами. Як це буде? А дуже просто: чиновник дає свідчення з чужих слів, а потім ще кладеться папірець якийсь незрозумілий, і суд каже — все, у нас є докази, тому покази приймаються.

Тому не брешіть українському народу і поводьтеся нормально. Коли ви прагнули потрапити у Верховну Раду через партію «Батьківщина», ви стосовно...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П., голова Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Я не розумію взагалі, про що ви дискутуєте. Ваша поправка стосується іншої частини, іншої статті, іншого розділу законопроекту. Ви слідкуйте за текстом. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 530. Прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 28$.

Рішення не прийнято.

Поправка 532. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Пане Руслане, я уважно слідкую за текстом і хочу вам сказати, що як доповідач ви поводитеся некоректно.

Тепер щодо поправки. Адміністративні суди стоять на сторожі прав громадян, вони покликані захищати людину від свавілля чиновників. Але внаслідок збільшення розмірів судового збору та інших судових витрат захищати свої права зможуть виключно заможні люди. Усім іншим доведеться жити з несправедливістю.

Ми пропонуємо норму, відповідно до якої розмір судового збору підлягає зменшенню. Таким чином, щоб він не перевищував 1 відсотка річного доходу позивача.

Мета нашої поправки – забезпечити кожному українцю доступ до суду. Ви зараз робите так, щоб ніхто не міг судитися з владою, ніхто не міг відстоювати свої права. Тому пропонуємо розглянути нашу поправку і підтримати її. Прошу проголосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 532. Прошу визначитися.

((3a)) - 33.

Рішення не прийнято.

Поправка 533. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Андрію Володимировичу. Ми не раз говорили: незважаючи на те що за допомогою Льоші Філатова, який ϵ заступником Глави Адміністрації Президента Порошенка, протягли монополію адвокатів, що правова допомога із супроводження справ у судах ϵ значно ширшою, ніж представництво в судах. Адвокати лише представляють у суді, але ϵ багато іншої додаткової роботи,

пов'язаної з наданням правничої допомоги по конкретній справі, яка не пов'язана з прямим представництвом.

А відтак, якщо вже говорити про витрати, пов'язані з правничою допомогою по конкретній справі, то це значно ширше коло витрат, ніж лише витрати на адвоката. Адвокат монопольно представляє в суді, тут немає питань, але є багато іншої правничої роботи, яка відрізняється від представництва в судах, зокрема, консультації з юридичних питань, які отримують сторони, юридичний аналіз...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 533. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 44$.

Рішення не прийнято.

Поправка 534. Будь ласка, Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую, шановний Голово. Колеги, адміністративний процес принципово відрізняється від цивільного та господарського. Ви ж просто скопіювали статті з попередніх кодексів у цей і вважаєте, що роботу зроблено. Але насправді ви позбавляєте людину доступу до адміністративних судів, запроваджуючи стягнення непомірно високих судових витрат.

Ми пропонуємо залишити існуючу систему судових витрат в адміністративних судах, коли позивач ризикує лише судовим збором та витратами на експертизу, якщо вона проводилася. Сьогодні встановленими судовим збором та іншими додатковими витратами ви робите суди для людей недоступними. Сьогодні майже ніхто в Україні не зможе позиватися проти влади. Ви закриваєте доступ людям до суду через встановлення непомірних платежів. Прошу підтримати нашу поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 534. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 53$.

Рішення не прийнято.

Поправки 535, 536, 537... (Шум у залі).

ВЛАСЕНКО С.В. Поправка 535, а потім поправка 536.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Андрію Володимировичу. Поправкою 535 насправді запроваджується інститут попередньої оплати судових витрат. Я погоджуюся з Юрієм Віталійовичем Одарченком, який зазначив, що це збільшує фінансовий тягар на особу, яка звернулася до суду. Звичайно, факт попередньої оплати, а тим паче в наступній поправці ми будемо розглядати, що якщо людина не сплатила, то ніхто не буде викликати свідка, проводити експертизи і таке інше, є абсолютно неправильним. Завжди судові витрати покладалися на особу, яка програла судовий спір, а відтак, це відбувалося після закінчення судового розгляду. Це є правильним. Можливо, треба цей механізм переглянути, але однозначно не можна говорити про якісь авансові платежі. Треба говорити про те, що особи несуть витрати після відправляння правосуддя, після завершення судового розгляду, окрім судового збору, звичайно, який уже є частиною...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 535. Прошу визначитися. «3а» - 48.

Рішення не прийнято.

Поправка 536. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую. Поправка 536 стосується питань, пов'язаних із авансовою оплатою (або неоплатою, як у даному разі) витрат на відповідні процесуальні дії.

Що пропонує комітет? Комітет пропонує, що в разі несплати у визначений судом строк відповідних сум авансом суд вправі відхилити клопотання. Знаєте, це абсолютно чітко показує, що цей кодекс писали, пробачте за таке слово, бариги, які розуміють лише гроші. Суд, особливо адміністративний, покликаний відновити справедливість і встановити істину. І встановлення істини не повинно залежати від того, чи є у людини велика кількість грошей, чи немає.

Тому говорити про те, що якщо людина авансом не сплатила якісь кошти додатково до судового збору, то це означатиме, що не буде встановлюватися істина, не буде викликано свідків, не будуть призначатися експертизи, є абсурдом, як мені здається. І це є ідеологічно неправильним, з точки зору якихось змін у судовій системі. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 536. Прошу визначатися.

((3a)) - 51.

Рішення не прийнято.

Поправка 537. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Андрію Володимировичу. Знову ми продовжуємо розгляд поправок, пов'язаних з авансовими оплатами певних процесуальних дій. Цей інститут, я ще раз підкреслюю, введений саме цим кодексом. Ніколи в Україні такого не було, щоб люди заздалегідь авансом за якісь судові дії мали додатково до судового збору сплачувати кошти. А якщо не заплатять, то цих процесуальних дій проведено не буде. Такого не було ніколи.

Тому ми пропонуємо змінити цю ситуацію і повернутися до додаткових оплат. Якщо вже їх не можна зняти, якщо вже так вперлися, що їх не можна зняти, хоча такі оплати треба було б зняти, то їх треба здійснювати після розгляду справи по суті, розподіляючи судові витрати. І тоді можна було б це розподіляти в якомусь режимі, не авансом, і точно не прив'язуючи виконання процесуальних дій до оплати чи неоплати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 537. Прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 52$.

Рішення не прийнято.

Поправка 539. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Андрію Володимировичу. Ми продовжуємо обговорювати авансові платежі і їх подальший розподіл. При цьому, я ще раз звертаю увагу, наша позиція полягає в тому, що ніяких авансових платежів, окрім оплати судового збору, людина під час розгляду справи в суді оплачувати не повинна. Я ще раз підкреслюю, що судовий збір — це, по суті, плата за державну послугу, яку збирає держава саме для того, щоб забезпечувати нормальне судочинство. Тому всі додаткові платежі, на нашу думку, є не зовсім коректними, тим більше абсолютно некоректно прив'язувати оплату чи неоплату до виконання чи невиконання процесуальних дій.

Тому я ще раз підкреслюю, суд із інституту, який повинен знайти істину і вирішити спір, перетворюється на якусь комерційну фірму із заробляння грошей за ті чи інші процесуальні дії. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 539. Прошу визначитися.

((3a)) - 53.

Рішення не прийнято.

Поправка 540. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. «Батьківщина». Колеги, ми пропонуємо доповнити кодекс нормою, відповідно до якої суб'єкти владних повноважень не мають права на відшкодування за рахунок позивача своїх судових витрат, у тому числі витрат на проїзд до суду чи витрат на адвокатів. Це дуже важливо, враховуючи те, що з 2020 року всі органи влади будуть наймати адвокатів і ці адвокати можуть бути дуже дорогими. Тому ми вважаємо, що органи владних повноважень повинні брати участь у судах виключно за власний рахунок і мати можливість стягувати виключно судовий збір. Такими нормами, які сьогодні намагаються запровадити в кодексі, ми зробимо доступ людей до адміністративного суду взагалі неможливим. Ви хочете залякати людей, що в разі програшу вони змушені будуть компенсувати всі витрати владі — і на адвокатів, і на проїзд, і на готелі. Прошу підтримати поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 540. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 43$.

Рішення не прийнято.

Повернемося до поправки? Переголосуємо.

Поправка 549. Власенко наполягає.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Андрію Володимировичу. Мені не зовсім зрозуміла логіка, яку нам пропонують. Нам знову пропонують обдирати людей і кажуть про те, що якщо люди до початку розгляду справи вирішили судовий спір, уклавши мирову угоду, їм повертають не весь сплачений судовий збір, а лише його половину. Хоча, в принципі, до цього моменту суд здійснює дуже невелику кількість процесуальних дій. Гадаю, у даному разі треба було б повертати судовий збір у повному обсязі, якщо люди домовилися і уклали мирову угоду або до початку розгляду справи по суті, або під час підготовчого засідання. Я вважаю, що людей треба до цього стимулювати. Це зменшить кількість позовів. Отже треба повертати судовий збір у повному обсязі, а не його половину. Прошу підтримати поправку 549.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 48$.

Рішення не прийнято.

Не підтримана поправка.

Поправка 550. Одарченко, будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. «Батьківщина». Шановні колеги! Уявіть собі стандартну для України ситуацію. Суд незаконно відмовив у прийнятті позовної заяви, закрив провадження чи залишив позов без розгляду. Людина оскаржила таку ухвалу, сплатила 1600 гривень судового збору і виграла апеляційний суд, який визнав помилку судової системи. Але потім повернути ці 1600 гривень людина зможе, лише вигравши цю справу в цілому. Вважаємо, що це несправедливо, оскільки в даному разі помилка була допущена саме державою. І те, як спір вирішиться в цілому, не повинно впливати на можливість повернути кошти, сплачені через помилку держави. Тому пропонуємо передбачити, що особі, яка оскаржила ухвалу суду і виграла, судовий збір повертається з бюджету. Прошу, шановна головуюча, поставити нашу поправку на голосування. А депутатів прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо.

((3a)) - 51.

Рішення не прийнято.

Поправка 553. Власенко, будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Ірино Володимирівно. Дана поправка до статті 149 «Штраф». У даному разі чомусь штраф називається одним із заходів процесуального примусу. Але дуже він змахує, як то кажуть, на адміністративний штраф, це точно не захід якогось примусу до чогось. Це по-перше.

По-друге, частина тих елементів, які загнані в цей адміністративний штраф, підпадають під дію статті 185³ «Прояв неповаги до суду або до Конституційного Суду України». А відтак до вас штраф

може застосовуватися двічі за одне й те саме, тому що це різні види відповідальності. А відтак, два штрафи на вас можуть накладати.

По-третє. За що накладаються такі штрафи? Як я вже казав, два відводи — штраф. Подали ви позов, який чомусь вважається суддею необґрунтованим, хоча він його ще не розглядав, але вже вважає, що він необґрунтований, — штраф. І таке інше.

Отже, це все пропонується виключити.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

(3a) - 52.

Рішення не прийнято.

Поправка 559. Ця поправка не підтримана, 52 голоси. Будь ласка, увімкніть мікрофон Власенка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, шановна Ірино Володимирівно. Ця поправка також стосується штрафів, які в даному разі включені сюди з абсолютно невластивою функцією. До речі, у мене величезне питання: як потім з цими штрафами боротися? Як їх можна оскаржувати? Як можна протидіяти таким абсолютно свавільним штрафам?

Я пам'ятаю, як у період Януковича судді штрафували за неповагу навіть тих людей, які були відсутні в залі судового засідання. Приблизно таке саме нам пропонують зробити зараз, але ще більше розширити. Практично всі учасники судового процесу за будь-яку дію можуть отримати штраф, який є достатньо високим, який точно може бути непомірним, навіть порівняно з тими витратами, які несе сторона під час розгляду судової справи в адміністративному суді. Це елемент репресії, це елемент впливу, незаконного впливу, некоректного впливу на учасників процесу. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

(3a) - 51.

Рішення не прийнято.

Поправку не підтримано.

Поправка 562. Одарченко наполягає. Увімкніть мікрофон, будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. «Батьківщина». Колеги, в проекті передбачаються норми, спрямовані на залякування потенційних позивачів. Ви звернулися до суду проти влади. За будь-яку процесуальну помилку суд може вас оштрафувати на суму (вдумайтеся тільки) від 800 до 8 тисяч гривень, це двомісячна заробітна плата пересічного українця. Нагадаю всім присутнім: за легкі тілесні ушкодження в нас накладають штраф у 850 гривень, а за несвоєчасне направлення відзиву на позов можуть покарати у 10 разів більше.

Пропонуємо зменшити штрафи до розмірів від 160 до 1600 гривень. Подумайте самі, навіщо ви робите таку високу планку — 8 тисяч гривень? Ви хочете, щоб люди взагалі не ходили до суду? Ви хочете, щоб вони просто плазували перед вами на колінах і не мали ніякої перспективи виграти свою справу в суді?

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 45$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Поправка 564. Сотник, будь ласка.

СОТНИК О.С., секретар Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Дякую. Шановні громадяни! Ми зараз розглядаємо статтю, яка стосується штрафів. До речі, взагалі дуже цікава ідея — накладати штрафи на людей за те, що вони, фактично, не хочуть скористатися якимось своїм правом. До речі, неподання відзиву — це не є моїм обов'язком як сторони у процесі. Я можу скористатися цим правом, можу не скористатися. А суддя розглядатиме за наявними матеріалами.

У даному разі ми пропонуємо виключити найбільш кричущу частину цієї статті, яка стосується штрафів за ведення аудіо-, фото- та відеофіксації. Ще раз підкреслюю (ми вже про це говорили): гласність процесу — це конституційна гарантія. І ви, запроваджуючи штрафи, фактично створюєте загрозу кожній людині, навіть якщо суд не забороняє в якийсь момент вести фото- і відеофіксацію, якщо йому заманеться і він вважатиме, що щось небезпечне було записано, суд може

покарати людину ось у такий спосіб. Тому, однозначно, це треба прибрати як корупційний ризик. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 61$.

Рішення не прийнято. Не підтримано, рухаємося далі.

Поправка 565. Одарченко не наполягає.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Наполягаю.

ГОЛОВУЮЧА. Увімкніть мікрофон Одарченка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Моя поправка 656.

ГОЛОВУЮЧА. Ні, 565! Не наполягаєте.

Поправка 566. Долженков, не наполягає.

Поправка 567. Не наполягає.

Поправка 568. Долженков не наполягає.

Поправка 571. Одарченко не наполягає.

Поправка 574. Не наполягає.

Поправка 575. Не наполягає.

Поправка 579. Євтушок не наполягає.

Поправка 581. Одарченко, будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. «Батьківщина». Шановні колеги! Відповідно до існуючої судової практики не можна забезпечувати позов, зупиняючи дію актів про призначення на посаду або звільнення з посади осіб. Це викликано тим, що такі ухвали вирішують справи по суті.

Крім того, рішення про поновлення осіб на посаді підлягають негайному виконанню. Тому ніщо не заважає суду швидко вирішити спір по суті. Неможливо уявити собі ситуації, коли суд винесе ухвалу про те, що певна особа має працювати або, навпаки, не працювати, доки суд не розгляне цю справу по суті. Тим паче що незаконно звільнена особа завжди може отримати компенсацію незалежно від строків її поновлення на посаді. Прошу поставити нашу поправку на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка, дану поправку.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 50$.

Рішення не прийнято. Поправку не підтримано.

Поправка 583. Одарченко наполягає.

Озвучте одразу дві поправки. Поправку 584 також.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. «Батьківщина». Колеги, відповідно до рішення Конституційного Суду України № 26 від 2009 року неконституційною є заборона заперечувати позов у виборчих справах. А зараз ви пропонуєте включити до кодексу норму, яка по суті робить те саме.

Крім того, ви таким чином позбавляєте виборців та кандидатів правового захисту в судах. Наприклад, якщо оскаржені результати виборів, і суд не зможе зупинити оприлюднення результатів та вступ обраної особи на посаду, то в подальшому позов втрачає сенс. Якщо ви оскаржуєте зміст бюлетеня, а їх вже надрукують, можливість вирішення спору також буде втрачено.

Прошу цю неконституційну норму виключити. Зараз ви закладаєте можливість фальсифікувати вибори. Шановні друзі, усе це й робиться для того, щоб зробити схему махінації на виборах.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Для автора поправки хочу особливо звернути увагу, як і для всіх присутніх. Уже дуже багато років, напевно, років 10, після 2004 року жодних рішень про результати виборів не приймається, а складається протокол про результати виборів. Це зовсім інший акт, який не можна оскаржити, як рішення відповідної виборчої комісії. Не маніпулюйте залом. Не повертайтеся так далеко в минуле, у якому вам було так зручно і комфортно. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 49$.

Рішення не прийнято.

Поправку не підтримано.

Поправка 584. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Пане Руслане, я вам щойно пояснив, як ви намагалися маніпулювати, звинувачуючи Юлію Тимошенко в тому, що її поправка була неправильна. Я хочу нагадати, що ви поводилися зовсім інакше, прагнучи стати депутатом від партії «Батьківщина». Тоді ви були дуже гарним і дуже намагалися всім у партії подобатися. Зараз ви слугуєте іншим, це ваш характер, ваші підходи до життя.

Щодо поправки. Якщо ви вже вирішили залишити неконституційну норму про те, що у виборчих спорах немає заперечення позову, то давайте дозволимо хоча б заперечувати позов шляхом заборони оприлюднення результатів виборів. Тобто якщо є спір щодо результатів виборів, суд може зупинити оприлюднення результатів, з тим щоб особа вступила на посаду лише після того, як всі судові процеси завершаться. Враховуючи, що виборчі спори розглядаються у дводенний строк, таке забезпечення позову нічиїх прав не зачіпатиме. Прошу підтримати нашу поправку.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, голосуємо.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 57$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Наступна поправка 585. Євтушок, будь ласка. Євтушок не наполягає на цій поправці. Рухаємося далі.

Поправка 595. Одарченко. Наполягаєте? Будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. «Батьківщина». Колеги, забезпечення позовів в адміністративних справах часто несе за собою значні наслідки для великої кількості людей, тому пропонуємо зазначити, що розгляд таких заяв повинен відбуватися в судовому засіданні та лише у виняткових випадках — без судового засідання. Адміністративні справи часто пов'язані із складними правовідносинами, які зачіпають тисячі людей. Тому суд повинен заслуховувати всіх учасників процесу, щоб зрозуміти, чи не призведе, наприклад, забезпечення позову до припинення фінансування цілих секторів економіки або до блокування роботи органів державної влади. Мені незрозуміло, чому комітет не сприйняв таку логічну і правильну поправку і не включив її до тіла законопроєкту.

Шановні колеги, я прошу підтримати дану поправку, а головуючу прошу поставити її на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 595. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 53$.

Рішення не прийнято.

Поправки 597, 598, 603 Одарченко, не наполягаєте?

Рухаємося далі.

Поправка 610. Одарченко, будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Колеги, у Кодексі адміністративного судочинства України ви забули прописати, які саме існують підстави для скасування заходів забезпечення позову. Тому пропонуємо відповідні положення включити до кодексу, зазначивши, що заходи забезпечення позову скасовуються у випадку, якщо в них відпала необхідність, а також якщо факти, на яких ґрунтувалося забезпечення позову, не підтвердилися чи з'ясувалося, що встановлені заходи завдають надмірної шкоди особам, які не беруть участі у справі. На жаль, комітет не врахував нашу поправку, нам вона видається абсолютно логічною, ми розуміємо, що голова комітету не може доторкнутися до священного тексту, який йому дали.

Прошу депутатів підтримати нашу поправку.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, голосуємо.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 43$.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 614. Колеги, може ваша власна фракція не голосує за ваші поправки?

Може, припинимо, перейдемо до 600... (Шум у залі). Ні, є ще поправки «Самопомочі».

Поправка 614. Одарченко, будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую, пані Ірино. «Батьківщина». Поправка 614. Шановні колеги, ми виписуємо, що сторони мають право надавати суду свої письмові та усні пояснення, оскільки ви обмежуєте їх у цьому праві, вимагаючи, щоб вони свої пояснення надавали лише з дозволу суду або обмежену кількість разів. Пропонуємо

зняти ці обмеження, будь-яка сторона може надавати суду свої письмові пояснення з приводу будь-якого аспекту справи і в будь-який момент. З нашої точки зору, це просто необхідно для того, щоб суд міг розглянути справу об'єктивно, а коли готувалася апеляція, була можливість швидко також розглянути цю справу. Просимо поставити нашу поправку на голосування, і зал просимо її підтримати.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 45$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Поправка 623. Не наполягаєте.

Поправка 624. Не наполягаєте.

Поправка 629. Сидорович не наполягає. Сотник наполягає. Будь ласка, Олено. Вас не видно за вашим високим колегою.

СОТНИК О.С. Фракція «Самопоміч». Ми пропонуємо статтю «Документи, які додаються до позовної заяви» доповнити словами «та надання документів в електронній формі». Це, фактично, спростить документообіг, не обтяжуватиме суди непотрібними надмірними копіями, не обтяжуватиме сторони поданням цих копій. І, фактично, це і є реалізація ідеї електронного суду за рахунок надання сторонам альтернативи, у якій формі вони можуть подавати документи. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

((3a)) - 51.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Наступна поправка 633. Одарченко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Шановні колеги, норма, відповідно до якої позивач повинен додати до позовної заяви абсолютно всі докази, у тому числі й речові, ϵ часто просто не виконаною. Тому пропонуємо передбачити, що до позовної заяви додають лише письмові та електронні докази, а інші докази можуть надаватися пізніше.

Крім того, пропонуємо передбачити, що у випадках, якщо докази неможливо подати відразу з об'єктивних причин, це можна зробити пізніше.

Мені незрозуміло, чому такі абсолютно логічні поправки, які серйозно спрощують судовий процес, дають людям можливість подати об'єктивні документи, не враховуються. Я прошу зал підтримати наші поправки, а головуючу поставити їх на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 49$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Поправка 636. Євтушок. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ЄВТУШОК С.М., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту (одномандатний виборчий округ № 156, Рівненська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Моя поправка стосується статті 161 «Документи, які додаються до позовної заяви». Отже, я прошу цю статтю доповнити частиною восьмою такого змісту: «якщо позовна заява подається представником, одночасно з позовною заявою подається документ, що підтверджує повноваження представника відповідно до статті 59 цього Кодексу». Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 43$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Будь ласка, наступна поправка 646. Одарченко, Наполягаєте? Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую, пані Ірино. Шановні колеги, в адміністративному судочинстві стоїть питання про захист людини від свавілля чиновників-бюрократів. Але ми водночає запроваджуємо найгіршу ступінь бюрократії у самому суді. Будь-яка технічна помилка у клопотанні: не зазначені ініціали судді, неправильно написана назва суду, не вказана адреса якоїсь із сторін, яка вже й так давно відома

суду, - і все, ваше клопотання повертається без розгляду, без будьяких варіантів.

Пропонуємо передбачити, що технічні помилки не є підставою для залишення клопотання без розгляду, якщо ці помилки не впливають на його суть.

Шановні колеги, створюючи такі бюрократичні перешкоди, ви дозволяєте суду маніпулювати, дозволяєте тим, хто хоче зловживати судовою владою, приймати ті чи інші рішення. Немає однозначності в тих пропозиціях...

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 47$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Наступна поправка 647 Євтушок. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ЄВТУШОК С.М. Фракція «Батьківщина». Частину другу статті 167 я пропоную виключити. У доопрацьованому остаточному варіанті комітетом було прийнято таку редакцію: «Якщо заяву (клопотання, заперечення) подано без додержання вимог частини першої цієї статті, і ці недоліки не дають можливості її розглянути, або якщо вона є очевидно безпідставною та необґрунтованою, суд повертає таку заяву (клопотання, заперечення) заявнику без розгляду».

Прошу частину другу статті 167 виключити.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 49$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Мікрофони вже не витримують розбурханих пристрастей.

Поправка 649. Одарченко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую, пані Ірино. Колеги, ми ще раз наголошуємо, що адміністративні позови можуть подавати люди, які дуже далекі від юриспруденції. Тому не можна, у випадку якщо особа забула підписати позов, або не зазначила свого прізвища біля підпису,

або неправильно склала довіреність, відразу повертати позов без розгляду, необхідно надати особі час на усунення відповідного недоліку. Автори проекту сліпо скопіювали норму із Господарського процесуального кодексу, взагалі не враховуючи різниці в процесах. Просимо вилучити відповідну норму і надати позивачам можливість усувати такі елементарні помилки, як забутий підпис.

Шановні друзі, навіщо це копіювати з господарського процесу, де судяться юридичні особи, які мають достатній рівень підготовки? Прошу підтримати нашу поправку і створити умови, щоб кожна людина...

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо.

((3a)) - 57.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Поправка 664. Одарченко (Шум у залі).

Я вже оголосила поправку 664. Будь ласка. Я повернусь, Юро.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Я не наполягаю на цій поправці.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 657 Левченка.

Я перепрошую. Юрію Левченку увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 223, м. Київ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. У законопроекті пропонується як підставу для залишення судом заяви, скарги, клопотання без руху виявлення судом на момент відкриття провадження за відповідною заявою, скаргою, клопотанням того факту, що відповідна сума судового збору не зарахована до спеціального фонду Державного бюджету України. Тобто для особи, яка звернулася до суду із заявою, скаргою, клопотанням, за подання яких передбачено сплату судового збору, настання негативних наслідків передбачено не лише в разі несплати відповідного збору, а й у разі незарахування його в установленому законом порядку до спеціального фонду. Ця норма є порушенням прав заявника, скаржника, тому що законодавчо неврегульованим

залишається питання про те, яким чином особа може самостійно контролювати здійснення відповідного зарахування, а також яким чином повинен бути усунений відповідний недолік у разі залишення судом заяви, скарги, клопотання без руху з вищезазначених підстав.

З огляду на це прошу, будь ласка, виключити цю норму із законопроекту. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 55$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Поправка 665. Одарченко, будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Шановні колеги, на даний час суди виробили абсолютно просту систему визначення судді, який має розглядати справу у разі її об'єднання з іншою справою. На сьогодні справа передається тому судді, який розглядає справу з найменшим номером, тобто першу за часом надходження до суду.

Запропонована авторами проекту кодексу складна система визначення, хто із суддів раніше відкрив провадження, хто раніше виніс ухвалу про об'єднання, — це непотрібна плутанина та можливості для корупції.

Тому просимо залишити існуючі норми та в разі об'єднання справ передавати об'єднану справу на розгляд судді, який розглядає справу, зареєстровану в суді раніше.

Просимо підтримати цю технічну поправку. Пані головуюча, прошу поставити її на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 665. Будь ласка, голосуємо.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 55$.

Рішення не прийнято.

Може, наступну пропустимо? Номер поправки поганий. Може, дійдемо до кінця цього процесу, потім її розглянемо?

Шановні колеги, наступна поправка 680 Одарченка. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Шановні колеги, у чинному кодексі існує норма, відповідно до якої суд за згодою всіх сторін може розглянути справу по суті відразу після проведення попереднього засідання. Але в новому кодексі це заборонено, і суд повинен витримувати час між попереднім засіданням та засіданням по суті справи, навіть якщо справа зрозуміла, і всі сторони просять суд її вирішити одразу.

Пропонуємо зберегти діючу норму і дати можливість розглядати справу по суті швидко, якщо все для цього готове. Шановні колеги, просимо підтримати цю поправку. На нашу думку, це пришвидшить розгляд судових справ, що ϵ корисним і правильним. Прошу проголосувати.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

((3a)) - 51.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Поправка 682. Сидорович не наполягає і Сотник також.

Поправка 692. Автори не наполягають.

Поправка 696. Не наполягають.

Поправка 702. Не наполягають.

Поправка 710. Не наполягають.

Поправка 714. Одарченко не наполягає.

Поправка 717. Не наполягають. Я маю взяти наступний том поправок (Шум у залі).

Ви потім будете переживати і ніч не спати, що це не за Регламентом. Ви - ні, а ваша фракція - так. Ідемо далі.

Поправка 722. Одарченко, наполягаєте? Не було твоїх до того часу. Будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Шановні колеги, на даний час із змісту кодексу незрозуміло, що має зробити суд у разі першої неявки неналежним чином повідомленого позивача. Залишити позов без розгляду можна лише у разі повторної неявки. Розглядати справу також не можна.

Тому пропонуємо зазначити, що перша неявка позивача завжди тягне за собою відкладення справи. Врешті-решт, у нас люди судяться проти влади, і ми повинні давати позивачам тут деякі послаблення.

Шановні колеги, не завжди повістка може вчасно надійти людині, не завжди вона може прийти, тому пропонуємо першу неявку вважати такою, що тягне за собою відкладення розгляду справи. Прошу поставити нашу поправку на голосування і підтримати її.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 62$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Поправка 724. Увімкніть, будь ласка, мікрофон Одарченка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую, пані Ірино. Шановні колеги, знову в кодексі дивна норма, яку механічно скопіювали з попередніх кодексів. Сторони можуть ставити один одному запитання, але лише з дозволу головуючого. Якщо головуючий вирішить, що питання непотрібні, сторони цього права будуть позбавлені. При цьому ніяких критеріїв у кодексі не пропонується, усе залежить від волі судді. Тому пропонуємо визначити, що сторони в будь-якому разі мають право ставити один одному запитання. Навіщо ви вводите такі норми, які не дають в суді всебічно розглянути справу? Ви все робите для того, щоб заангажований суддя міг людину позбавити слова, позбавити можливості надати докази. Людина завжди була в програші проти влади. На мій погляд, це свідома політика нинішньої влади — зробити людину абсолютно залежною від влади, рабом того, що відбувається.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 49$.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 726. Будь ласка, увімкніть мікрофон Власенка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Ірино Володимирівно. Ми знову повертаємося до дискусії щодо необхідності не лише дослідження доказів, а й оцінки доказів як окремої стадії судового процесу.

Ще раз наголошую, можна дискутувати, у якій формі повинна бути оцінка, яка межа оцінки доказів — чи лише щодо належності і допустимості, що теоретично можливо, чи це більш широкий спектр питань, які повинен вирішувати суд.

Але я ще раз підкреслюю, на жаль, ми не отримаємо можливості провести якісну реформу процесів доти, доки процес відбуватиметься так, як він відбувається зараз. Коли сторони приносять докази, і вони впевнені в тому, що їхні докази належні й допустимі, що їхніх доказів достатньо для того, щоб довести ті обставини, на які вони посилаються, а потім у нарадчій кімнаті суддя відкидає їх (ці докази — неналежні, ці — недопустимі тощо) і залишає ту чи іншу сторону без жодних доказів, а відтак, без правової позиції. Тому прошу підтримати поправку 726.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 54$.

Рішення не прийнято.

Поправка 727. Не наполягаєте. Молодці. Дякую.

Поправка 730. Євтушок наполягає.

ЄВТУШОК С.М. Дякую, пані головуюча. Ірино Володимирівно, хочу звернутися до вас і пояснити (оскільки ви так гостро реагуєте на нашу копітку роботу) і всім українцям, які зараз нас слухають і дивляться. Насправді між першим і другим читаннями у нас з'явилася можливість, як тільки ми зрозуміли, що недоброго підготовлено в цьому процесі під назвою «реформа», і ми збагнули, що необхідно залучати юристів-правників, які долучилися до нашої роботи.

Усі ці поправки спільно напрацьовані, ми зараз їх озвучуємо і намагаємося хоч трохи виправити ці моменти. Я прошу поправку 730 і поправку 731 по порядку поставити на голосування, оскільки їх зміст однаковий: назву статті після слова «роз'яснення» прошу доповнити словом «експерта». Мова не йде про тих експертів з питань права, які з'являються в кодексі. Йдеться про інших експертів, які надаватимуть свої послуги в суді.

Поправку 731 також прошу одразу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо по порядку. Будь ласка, поправка 730. Давайте одразу і поправку 732. Підряд усе.

(3a) - 51.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Наступна поправка 731. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 55$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Поправка 733. Одарченко наполягає. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую, пані Ірино. Поправка 733. Шановні колеги, я особисто бачив, як в адміністративних судах проти позивача та його адвоката орган влади виставляв по п'ять-шість юристів. Усі вони почергово виступали, намагаючись запресувати людину, змусити її здатися. Пропонуємо встановити, що в судових дебатах кожна сторона має обмежений час для виступу, і цей час розподіляється між представниками самостійно. Отже, незалежно від того, скільки в тебе адвокатів, у тебе буде час на виступ такий самий, як час твоїх опонентів. Мені незрозуміло, якщо ви хочете змагальність у судах, якщо ви хочете чесної процедури, чому ви не запроваджуєте таку норму? Прошу зал підтримати нашу поправку і проголосувати за неї.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, голосуємо.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 48$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Наступна поправка 736. Власенко. Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Ірино Володимирівно. Ми знову повертаємося до питання можливості виготовлення письмових стенограм. Я просто як людина, яка має певний досвід представництва в судах у своєму дополітичному житті, можу сказати, що досить часто стенограма використовується як письмовий доказ в іншому провадженні. Бо деколи сторона, яка дає пояснення в одному процесі, дає прямо протилежні пояснення в іншому процесі. Невиготовлення стенограм, навіть за клопотанням учасників процесу, призведе до того, що сторона буде позбавлена використання таких відомостей. Чому? Бо якщо застосовувати лише технічну фіксацію (аудіофіксацію), то тоді для того, щоб правильно використати це як доказ, треба довести, що ці слова промовляє саме цей представник. А в деяких випадках це

становить певні складнощі. Тому стенограма, на мій погляд, принаймні за клопотанням сторони, може бути виготовлена за допомогою спеціальних програм. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, голосуємо.

«За» – 50 (Шум у залі).

Рішення не прийнято.

Зараз ми на поправці 638. Поправку 634 ми вже розглянули? Щойно ми проголосували, відхилили поправку 736.

Поправка 734. Одарченко, будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую, пані Ірино. Шановні колеги, ми пропонуємо передбачити, що сторони завжди мають право на обмін репліками. При цьому час для реплік визначається судом, і він має бути однаковим для кожної сторони, незалежно від кількості представників. Таким чином всі будуть поставлені в рівне становище. Зараз ви позбавляєте людей права обмінюватися репліками, а інколи це дуже важливо для того, щоб суд встановив істину і прийняв правильне рішення. Прошу поставити нашу поправку на голосування і підтримати її.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 49$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Поправка 738. Увімкніть, будь ласка, мікрофон Власенка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, шановна Ірино Володимирівно. Я знову повертаюся до питання виготовлення письмових стенограм, хоча б за клопотанням учасників процесу. Я ще раз підкреслюю: інколи це дуже важливий доказ, і деколи це доказ одного чи двох речень учасників процесу. Якщо використовувати для цього аудіофіксацію, це ускладнює оформлення слів, які зазначені на аудіоносієві, як доказу. Тому що з аудіофіксації незрозуміло, хто говорить, як говорить. Там є лише слова. І, звичайно, той, проти кого ці слова спрямовані, буде все заперечувати. А ось, коли ми маємо роздруковану стенограму, де чітко

зазначено, хто і що каже, це полегшує можливість сторін використовувати цей документ як письмовий доказ, а таке буває дуже часто.

Тому прошу підтримати поправку 738, у якій йдеться про можливість оформлення письмових стенограм, підкреслюю, лише за клопотанням учасників процесу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановні колеги, до мене звернулися голова комітету та інші депутати, що відбувається дуже цікаве обговорення цікавих поправок.

Я звертаюся до фракції «Об'єднання «Самопоміч». Шановні колеги, просто нечутно поправок, бо у вас іде нарада. Трохи тихіше. Голова комітету не чує поправок, а йому дуже цікаво, і він просить, щоб він їх чув. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 738.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 49$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Наступна поправка 739 Власенка. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, Ірино Володимирівно. Насамперед я щиро радий, що ми пройшли великий шлях від затягування до цікавої дискусії, що дуже важливо. Але шкода, що ця дискусія не відбулася на засіданні профільного комітету під час обговорення даних поправок.

Отже, поправка 739 також стосується можливості виготовлення письмової стенограми судового засідання. Я вкотре зазначаю, що стенограма судового засідання може бути дуже важливим письмовим доказом, тому що досить часто сторони в одному процесі говорять одне, а потім в іншому процесі між тими самими сторонами про подібний предмет спору говорять прямо протилежні речі.

Так-ось довести це за допомогою технічного запису дуже складно. Тому що потрібно проводити експертизи, встановлювати, що це голос саме цієї особи тощо. А якби була письмова стенограма, можливо, на клопотання учасників процесу, це спростило б багато що. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка. Колеги, ми навіть ще півшляху не пройшли, тому цікава дискусія ще попереду. Так, це вже все.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 51$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Наступна поправка 741 Власенка. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ВЛАСЕНКО С.В. Напевно, ви мали на увазі поправка 742?

ГОЛОВУЮЧА. Так, я перепрошую. Поправка 742.

ВЛАСЕНКО С.В. Щодо поправки 741 у мене немає питань.

Поправка 742. Я наполягаю на тому, що учасник будь-якого судового процесу: чи то господарського, чи цивільного, чи, як у даному разі, адміністративного, повинен мати можливість отримувати роздруковану стенограму судового засідання, яка виготовляється за допомогою відповідної комп'ютерної програми за аудіозаписом судового процесу. Тобто, з технічної точки зору це нескладно, але це абсолютно точно покращить можливість сторін у доступі до доказів, в оформленні доказів і в аналізі того, що відбувалося під час розгляду судового процесу.

Я ще раз наполягаю, це можна зробити, це треба зробити, і це можна зробити так, щоб стенограма виготовлялася лише за клопотанням сторони. Не треба в усіх справах це робити, але там, де сторона просить, це необхідно зробити. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 53$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Наступна поправка 743. Власенко, будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. І це остання моя поправка з блоку, пов'язаного із стенограмами. Я ще раз підкреслюю, що на моє глибоке переконання, учасник процесу повинен мати право отримати стенограму судового засідання, у якій чітко буде відображено, яка особа під

час розгляду справи що казала, які аргументи використовувала, і це має бути зроблено за допомогою комп'ютерної програми. Ще раз підкреслюю: це не повинно бути обов'язковим, це не повинно бути в необхідному переліку документів, але якщо сторона заявила клопотання про виготовлення такої стенограми, вона повинна бути зроблена і надана відповідній стороні для того, щоб використовувати її так, як ця сторона вважає за потрібне. Здебільшого це використовується як письмовий доказ у цьому провадженні або, до речі, в іншому провадженні, з цим немає жодних проблем. З цією метою я підготував нову статтю 229¹ «Стенограма судового засідання», у якій це все й виписано. Прошу підтримати поправку 743.

Веде засідання Голова Верховної Ради України ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 743. Пан Сергій Власенко під стенограму сказав, що це його остання поправка. Будемо вірити...

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 48$.

Рішення не прийнято.

Поправка 745. Одарченко, будь ласка. Левченко? Поправка 744. Левченко, будь ласка.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В. Дякую. «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. В адміністративному блоці це моя остання поправка. Я хочу привернути увагу до дуже важливого. На мою думку, одна з основних проблем цих змін, які полягають у тому, що, по суті, прибирається можливість знімати судовий процес на відео і це пропонується виписати безпосередньо в законі. А ось, наприклад, сьогодні вранці відбулося засідання Солом'янського районного суду, яке вела суддя Усатова. Розглядалося питання щодо арешту майна депутата Київської міської ради Сергія Кримчака, якого затримали за моїм зверненням до НАБУ, тому що він розбазарював київську землю. І ось ця суддя Усатова, хоча на сьогодні є Закон України «Про забезпечення права на справедливий суд», який забороняє суддям забороняти відеозйомку, попри закон, вигнала журналіста із залу і заборонила йому знімати судовий процес. Так уявіть, що буде, якщо таку норму виписати

в законодавстві, якщо дозволити їм це законно робити? Взагалі жоден суд тоді не буде знімати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 744. Прошу визначатися.

(3a) - 53.

Рішення не прийнято.

Поправка 745. Одарченко, будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Шановні колеги! У поправці 745 ми пропонуємо дозволити сторонам клопотати про включення до протоколу певної інформації, яка, на думку сторони, є критично важливою для правильного розуміння ходу засідань. Наприклад, сторона може просити дослівно включити до протоколу відповідь іншої сторони на певне запитання. З дозволу головуючого секретар повинен зробити такий запис. Це дозволить зекономити час в апеляційному суді, коли суддям не доведеться слухати технічний запис, для того щоб дізнатися, чи дійсно відповідач визнав певну обставину, чи позивач не вигадав це у своїй апеляції.

Шановні колеги, мені здається, що дуже правильно нам дати можливість формувати протокол таким чином, щоб в апеляційній інстанції можна було швидко, неупереджено і чітко розглянути справу. Прошу підтримати нашу поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 745. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 41$.

Рішення не прийнято.

Поправка 747. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Шановні колеги! Протокол судового засідання повинен надавати можливість без прослуховування звукозапису зрозуміти, що саме відбувається в судовому засіданні. Тому пропонується, щоб секретар у протоколі обов'язково відображав усі заявлені клопотання, а також ставлення сторін до них. Крім того, пропонується передбачити право секретаря зазначати в протоколі будь-які інші обставини, які, на його думку, будуть необхідні для розуміння ходу засідань. Наприклад, зазначити, що певна особа залишила зал засідань, чи про те, що суд оглядав певний доказ. На наше

переконання, таке формування протоколу дасть змогу більш неупереджено і чітко розглядати всі судові спори. Просимо поставити нашу поправку на голосування і підтримати її.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 747. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 43$.

Рішення не прийнято.

Поправки 754, 756, 749. Сидорович, будь ласка.

СИДОРОВИЧ Р.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). «Об'єднання «Самопоміч». Про що ми зараз говоримо? Ми говоримо про те, що у статті 232 проекту Кодексу адміністративного судочинства України, при якому передбачається, що лише учасник справи має право отримати копію інформації з носія, на який здійснювався технічний запис судового засідання.

Тепер, шановні громадяни, уявімо собі ситуацію. Суд виносить рішення стосовно особи, яка не була залучена до судового процесу. Неможливість одержання копії інформації з носія призведе до неможливості підготовки якісної апеляційної або касаційної скарги, а відтак це зменшує ймовірність відновлення порушеного права і задоволення такої скарги, оскільки особа не матиме доступу до цієї інформації. Саме тому ми пропонуємо частину другу статті 232 доповнити словами «або інша особа, яка не брала участі у справі, якщо суд вирішив питання про її права, свободи чи обов'язки».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 749, прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 46$.

Рішення не прийнято.

Поправка 762. Одарченко, будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Шановні колеги! У проекті передбачено, що якщо в будь-який час буде встановлено, що позовну заяву було підписано особою, яка не має права її підписувати, позов залишається без розгляду. Навіть якщо позивач насправді підтримує позов, навіть якщо він виграв справу, і ця помилка з'ясувалася у Верховному Суді.

Пропонуємо зазначити, що якщо буде встановлено, що позовну заяву помилково підписала особа, яка не мала права цього робити, але в подальшому такі дії було схвалено позивачем, позов не може бути залишений без розгляду. Прошу підтримати нашу поправку і поставити її на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 762, прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 45$.

Рішення не прийнято.

Поправка 764. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Шановні колеги! На прикладі даної статті ми знову бачимо стовідсоткове копіювання з Господарського процесуального кодексу України. Ви пропонуєте встановити, що у випадку, якщо позивач не надав витребувані судом докази, позовна заява залишається без розгляду. Але санкцією за ненадання доказу завжди було лише те, що суд розглядає справу без цього доказу, і, відповідно, позиція позивача стає слабшою.

Я вже бачу, як у незручних для влади справах суди починають вимагати від позивачів надати докази, які вони фізично не можуть подати, а потім залишають позови без розгляду.

Пропонуємо відповідну норму вилучити. На наше переконання, ви навмисно включаєте такі норми, щоб у вас завжди була можливість маніпулювати ними і вирішувати справи на свою користь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 762, прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 40$.

Рішення не прийнято.

Поправка 769.

Поправка 772. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Колеги! Ми вважаємо, що відкладання складення повного тексту рішення та відповідно строків набрання ним чинності аж на десять днів є неприпустимим зволіканням. Пропонуємо залишити чинну норму про те, що суддя має п'ять днів для складення повного тексту рішення. В іншому разі ми затримуємо відправлення правосуддя. Думаю, немає жодних підстав змінювати

п'ять днів на десять. На сьогодні термін у п'ять днів не становить ніяких проблем для суддів. Прошу підтримати нашу поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 772. Прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 41$.

Рішення не прийнято.

Поправка 767. Сидорович, будь ласка.

СИДОРОВИЧ Р.М. Поправка 767 дуже важлива і стосується верховенства права. Ми ввели поняття верховенства права в Конституцію. Ми ввели це поняття в засади судочинства: цивільного, господарського, адміністративного, кримінального. Але чомусь у самих кодексах верховенство права загубилося. І якщо ми його не повернемо до вимог судового рішення, то всі інші речі, про які ми тут дискутуємо, насправді не матимуть жодного сенсу.

Саме тому, ми вважаємо, що частину першу статті 242 «Законність і обґрунтованість судового рішення» потрібно викласти в такій редакції: «рішення суду повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним і обґрунтованим».

Тому що, наголошую, законність — це лише одна із складових верховенства права. Інші, такі як справедливість, правова визначеність, пропорційність тощо, тут не передбачаються. А саме такі речі, як справедливість охоплюються поняттям верховенства права. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 767. Прошу визначитися.

(3a) - 53.

Рішення не прийнято.

Поправка 779. Наполягає Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Колеги, тут мова йде про якість тих документів, які зараз намагається протягнути влада. І своєю поправкою ми просимо вас звернути увагу і виправити юридичну помилку у статті 245 кодексу. Відповідно до теорії адміністративного судочинства та багаторічної практики всіх судових органів суди визнають нечинними нормативно-правові акти та скасовують акти індивідуальної

дії. На жаль, ті, хто складав цей кодекс, — юридично безграмотні і записали все навпаки. Пропонуємо цю помилку виправити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 779. Прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 43$.

Рішення не прийнято.

Поправки 795, 796, 797, 798, 802 (Шум у залі).

Я її вже називав. Поправка 780 Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. «Батьківщина». Шановні колеги, ви знаєте, як часто люди скаржаться на те, що від судів немає ніякої користі. Знаєте чому? Бо суддя скасовує незаконне рішення чиновника, а він наступного дня приносить таке саме, без жодної зміни, і все починається спочатку.

Пропонуємо визначити, що суб'єкт владних повноважень, рішення якого було скасовано, не має права приймати повторно такого самого рішення, якщо тільки скасування не відбулося через порушення процедури або не відбулися зміни фактичних обставин. Просимо проголосувати за нашу поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 780. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a \rangle\rangle - 42$.

Рішення не прийнято.

Поправка 795. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Шановні колеги, інколи суди забувають вирішити всі позовні вимоги, внаслідок чого виносять додаткові рішення. Але згодом виникає плутанина щодо оскаржень. Якщо основне рішення вже оскаржене, то чи потрібно ще й прямо оскаржувати окремо додаткове рішення? Чи має ця апеляція розглядатися окремо? Що буде, якщо апеляцію на додаткове рішення ніхто не подасть, а основне рішення буде скасовано?

Пропонуємо передбачити, що суд перевіряє законність додаткового рішення разом з основним рішенням незалежно від того, чи було додаткове рішення окремо оскаржене. Прошу поставити нашу поправку на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 795. Прошу визначитися.

((3a)) - 35.

Рішення не прийнято.

Поправка 796. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Шановні колеги, ухвала про виправлення описки в судовому рішенні є його невід'ємною частиною. Але окремо оскаржувати ухвалу досить дорого. Ви встановили плату за це в розмірі аж 1600 гривень.

Тому пропонуємо передбачити, що в разі оскарження рішення, у яке згодом вносилося виправлення, суд апеляційної інстанції переглядає і це рішення, і ухвалу про внесення до нього виправлень, навіть якщо окремо скарга на ухвалу не подавалася. Інакше виникатимуть абсурдні ситуації, коли рішення скасовано, а ухвала, якою вносяться до нього зміни, залишилася в силі. Прошу проголосувати за нашу поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 796. Прошу визначитися.

(3a) - 37.

Рішення не прийнято.

Поправка 797. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Колеги, ухвала про роз'яснення судового рішення є, по суті, невід'ємною її частиною. Пропонуємо передбачити, що суд апеляційної або касаційної інстанції, перевіряючи законність рішення суду, також розглядає і законність ухвали про його роз'яснення. Немає необхідності окремо оскаржувати ухвалу про роз'яснення рішення, якщо це рішення є предметом апеляційного чи касаційного розгляду. У такий спосіб ми зменшимо бюрократію та витрати сторін на судові розгляди. На мій погляд, це є абсолютно логічна технічна поправка. Прошу депутатів уважно її розглянути і підтримати своїм голосуванням. А головуючого прошу поставити її на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 797. Прошу проголосувати.

((3a)) - 39.

Рішення не прийнято.

Якщо я не помиляюся, поправка 817 (Шум у залі). Поправка 805. Євтушок, будь ласка.

ЄВТУШОК С.М. Фракція «Батьківщина». Йдеться про статтю 257 «Справи, що розглядаються за правилами спрощеного позовного провадження». Я пропоную частину четверту даної статті доповнити ще одним пунктом такого змісту: «щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень, повноваження якого поширюються на всю територію України». Це стосується керівників центральних органів влади а не тих, які керують в областях, до прикладу, чиє управління поширюється лише на область. Прошу проголосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 805. Прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 42$.

Рішення не прийнято.

Поправка 817. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Колеги, пункт 2 частини шостої статті 262 містить положення, відповідно до якого суд майже в будьякій адміністративній справі зможе позбавити сторони права виступати в судовому засіданні і розглядати справи в письмовому провадженні. Вчитайтеся! Суд може розглянути справу без виклику сторін, якщо справу можна розглянути повно та всебічно без проведення засідання. Що це означає? Які критерії? Як це взагалі розуміти? Кожна особа має право на розгляд своєї справи в суді під час відкритого судового засідання. Всі ці ваші письмові розгляди обмежують доступ громадян до правосуддя.

Ви вирішили зараз уже в адміністративному судочинстві розглядати справи взагалі без присутності людей? Така новація взагалі не снилася навіть Януковичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 817. Прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 39$.

Рішення не прийнято.

Поправка 819. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Колеги, знову наголошую на тому, що автори проекту кодексу, очевидно, самі в суді ніколи не працювали та, можливо, бачили суд лише по телевізору. У спрощеному провадженні не проводяться судові дебати. Як ви це уявляєте? Сторони виступили, потім суд досліджує докази, усі докази закінчилися, і суд просто виходить до нарадчої кімнати.

У який момент сторона зможе прокоментувати досліджені докази? У який момент сторона зможе підсумувати свої аргументи з урахуванням встановлених фактичних обставин? Схоже, ідея цього кодексу полягає в тому, що суди мають існувати не для захисту прав людини, а самі для себе і для обслуговування інтересів влади. Прошу виключити скасування судових дебатів у справах спрощеного провадження. Прошу проголосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 819. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 38$.

Рішення не прийнято.

Поправка 822. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Частина третя статті 264 читається, на нашу думку, дещо двозначно: «Нормативно-правові акти можуть бути оскаржені до адміністративного суду протягом всього строку їх чинності». Можуть бути оскаржені, але якщо таке оскарження відбулося більше ніж через шість місяців з дня їх видання. Чи залишить суд такий позов без розгляду? Пропонуємо чітко визначити, що на оскарження нормативно-правових актів вимоги щодо строків звернення до суду не застосовуються.

Прошу поставити нашу поправку на голосування і підтримати її.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 822 чи 823?

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Це поправка 822.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 822. Прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 40$.

Рішення не прийнято.

Поправка 823. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Поправка 823. У нас цілий ряд нормативно-правових актів уже не оприлюднюється в пресі, проте в кодекс про це нічого не сказано. Пропонується передбачити: у випадку, якщо оскаржений нормативно-правовий акт не підлягає оприлюдненню у засобах масової інформації, оголошення про його оскарження оприлюднюється у той самий спосіб, в який був оприлюднений відповідний акт.

На нашу думку, така технічна поправка ϵ цілком доцільною і правильною. Прошу зал підтримати її.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 823. Прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 43$.

Рішення не прийнято.

Поправка 824. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. У статті 264 передбачається жорстка вимога. Якщо особа після оголошення про оскарження нормативноправового акта не заявила про вступ у справу, то надалі вона не має права на подання апеляційної чи касаційної скарги. Але стаття 264 також передбачає право суду виходити за межі позовних вимог і визнавати нечинними інші акти, крім тих, які були оскаржені. У такій ситуації особа може просто не знати, що їй необхідно вступити у справу.

Пропонуємо визначити, що у разі, якщо суд вийшов за межі позовних вимог, його рішення може бути оскаржене в загальному порядку. Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 824. Прошу визначитися.

((3a)) - 37.

Рішення не прийнято.

Поправка 825. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Шановні колеги! Шановні українці! Фракція Політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» цими поправками намагалася зробити все, щоб судочинство було доступнішим для людей, докладала зусиль для того, щоб виправити ідеологію кодексу про те, що судочинство лише для багатих і людей

при владі. Тому у нас так багато поправок, і ми наполягаємо на їх розгляді.

У 2010 році Віктор Янукович у Вищому адміністративному суді утворив так звану п'яту судову палату, яка розглядала всі спори щодо нього та Верховної Ради. Фактично, до неї понабирали суддів, особисто відданих Президенту, які ніколи не виносили справедливих рішень. Частина цих суддів, до речі, перейдуть на роботу до нового Верховного Суду.

Пропонуємо встановити, що у справах проти вищих органів влади автоматичний розподіл справ здійснюється серед усіх...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 825. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 38$.

Рішення не прийнято.

Поправка 828. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Колеги, у статті 268 міститься дуже небезпечна норма. У справах, у яких здійснюється невідкладний розгляд, секретар суду повинен повідомити особу про час та місце розгляду справи, у тому числі телефоном. Але особа вважається повідомленою з моменту, коли ухвалу про відкриття провадження у справі оприлюднили на сайті судової влади. Тобто секретар каже, що не додзвонився, але справу все одно розглянуть.

Колеги, у нас ніхто не зобов'язаний цілодобово перевіряти сайт судової палати. Тому повідомляти сторони необхідно належним чином, а не розміщуючи оголошення на сайті, яких ніхто не зобов'язаний читати. Багато людей у нас взагалі не користується Інтернетом. Таким чином ви обмежуєте доступ людей до судочинства і створюєте штучні перепони для доступу людей до суду. Прошу підтримати нашу поправку 828.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 828. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 43$.

Рішення не прийнято.

Поправка 829. Сидорович, будь ласка.

СИДОРОВИЧ Р.М. Об'єднання «Самопоміч». Шановні колеги народні депутати! Я прошу вас дуже уважно і дуже спокійно послухати, про що йдеться. Ми маємо абсолютно абсурдну ситуацію. Якщо хтось із вас думає, що ніколи в житті не буде відповідачем у суді, то хочу сказати, що не можна від цього зарікатися. Я вже не кажу про простих українців. У статті пропонується вважати особу належним чином повідомленою про місце, час і дату розгляду справи у суді з моменту відправлення поштового повідомлення. Тобто суд поштою відправив — і все. Дійшло воно до вас чи не дійшло, отримали ви його чи не отримали... А уявіть собі, що ви проживаєте, наприклад, у місті Луцьку, а справа розглядається у місті Житомирі. Скільки часу буде йти це повідомлення? Поки воно вам надійде, суд уже прийме рішення. Тому це критично неприпустимо, і ми у своїй поправці запропонували інакшу конструкцію, яка забезпечить належне повідомлення...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 829. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 50$.

Рішення не прийнято.

Поправка 831. Одарченко, будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Колеги, у виборчих справах правом звернення до суду користуються лише суб'єкти виборчого процесу. Згідно з усталеною судовою практикою ці особи не повинні доводити порушення своїх особистих прав, вважається, що кожен суб'єкт виборчого процесу може захищати загальну законність виборів. Більше того, вибори — це дуже складний процес, тому доводити, що може вплинути на права позивача, а що не може, дуже складно, а інколи просто неможливо. Але у проекті кодексу ця норма випала. Пропонуємо її повернути і встановити, що у виборчих спорах суб'єкти виборчого процесу можуть захищати не лише свої права, а й загальну законність процесу. На нашу думку, це навмисно робиться для того, щоб у судових спорах держава завжди мала перевагу, щоб суди завжди приймали рішення на користь влади. Прошу проголосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 831. Прошу визначатися.

((3a)) - 35.

Рішення не прийнято.

Поправка 832. Євтушок.

ЄВТУШОК С.М. Фракція «Батьківщина». Дякую, пане Голово. У поправці 832 йдеться про статтю 273 «Особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій». Я пропоную частину третю даної статті після слів «виборчого процесу» доповнити словами «підготовки та проведення всеукраїнського референдуму». Якщо мова йде про вибори, то ми повинні говорити, у тому числі про підготовку до проведення всеукраїнського референдуму. Прошу поправку поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 832. Прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 41$.

Рішення не прийнято.

Поправка 833. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Шановні українці! Зараз ми розглядаємо дуже цікаві статті, які дають можливість чинній владі фальсифікувати результати виборів. Ось, шановні колеги, будь ласка, вчитайтеся в те, що пропонує комітет. Ви самі завтра постраждаєте від цього! Частина сьома статті 273 проекту кодексу передбачає, що рішення виборчої комісії, винесені напередодні голосування в період з 22 по 24 годину, не можуть бути оскаржені до суду. Це суперечить Конституції України. Виходить, що якщо о 23 годині напередодні голосування виборча комісія вирішить зняти кандидата з виборів, він не зможе це рішення оскаржити. Це величезні ризики! Тому пропонуємо повернути чинну редакцію відповідних норм та передбачити, що будь-яке рішення виборчої комісії може бути оскаржене. Прошу підтримати нашу поправку голосуванням.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, голосуємо.

((3a)) - 37.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Поправка 834. Одарченко наполягає? Будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Пропонуємо у виборчих справах взагалі скасувати сплату судового збору. Ви тут вже настільки, вибачте, знахабніли, що вважаєте, що всі мусять сплачувати судовий збір. Проблема в тому, що в більшості випадків цей збір немає з кого стягувати. Дільничні виборчі комісії після виборів ліквідовуються і нічого не платять, територіальні виборчі комісії не мають бюджету на оплату судових витрат, окружні виборчі комісії також ліквідовуються разом з усіма боргами. Крім того, унаслідок дуже великих розмірів судового збору часто виявляється, що суб'єкти виборчого процесу просто не можуть собі дозволити такі позови. Тому пропонуємо скасувати судові збори у виборчих справах. На наше переконання, ви навмисно застосовуєте ці судові збори, щоб більшість людей не змогла оскаржити...

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 34$.

Рішення не прийнято.

Поправка 835. Одарченко наполягає? Будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Автори проекту кодексу передбачили, що у виборчих спорах судовий збір можна сплачувати не відразу, а після вирішення справи по суті, але залишається норма про авансування (увага, я звертаюся до українців) судових витрат. Скажіть, як можна о третій годині ночі, а саме вночі розглядається значна частина виборчих спорів, зробити так званий аванс судових витрат?

Пропонуємо встановити, що у виборчих спорах ніякі аванси не сплачуються. Ви навмисно це робите, щоб люди, які будуть оскаржувати якісь незручні для вас рішення, мусили приходити з мішком грошей, і лише тоді будете розглядати справи щодо виборів. Ну, це взагалі абсурд, такого в жодній країні світу немає — авансувати судові справи щодо...

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка (Шум у залі).

Знаєте, я ж не медсестра. У нас ϵ медпункт, думаю, всі туди після розгляду цих поправок із задоволенням сходять.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 40$.

Рішення не прийнято.

Поправка 836. Одарченко наполягає. Будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую, пані Ірино. Поправка 836 стосується процедури відкликання депутатів місцевих рад. На даний час ця процедура розглядається у так званому загальному порядку місцевими судами. Розгляд таких справ може тривати кілька місяців, а то й кілька років. Я можу навести приклад, який мав місце на Херсонщині, у моєму окрузі. Було відкликано дев'ять депутатів місцевих рад. Суди забезпечили позови шляхом зупинення реалізації процедури, а самі справи розглядаються вже понад рік.

Пропонуємо, щоб спори щодо відкликання депутатів місцевих рад розглядалися в порядку, встановленому для виборчих спорів. Це все абсолютно логічно. Такі питання будуть швидко розглядатися. Бо питання, коли депутати не виконують програмних засад партій, від яких вони обрані, є дуже відчутними і кричущими. Такі справи треба вирішувати швидко. Прошу проголосувати.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 38$.

Рішення не прийнято.

Покажіть по фракціях, будь ласка. Дивіться, «Батьківщина» — сім голосів ваші поправки підтримує. Ось ваша фракція їх і не підтримує.

Усе одно рухаємося далі? Добре.

Фракція «Батьківщина» і пан Одарченко наполягають на поправці 837.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. На поправці 837 я не наполягаю. Я наполягаю на поправці 839.

ГОЛОВУЮЧА. Не наполягаєте. Ну, якщо підтримав би зал... Наступна поправка 839. Будь ласка.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Ирина, некорректно, когда в зале никого нет, об этом...

ГОЛОВУЮЧА. Я есть в зале, я могу об этом говорить.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Шановні колеги! Пані Ірино! Ось зараз ви, по суті, порушуєте законодавство. У залі присутні близько 50 депутатів. І ви мене «виховуєте», що немає... (Шум у залі).

Ми не будемо голосувати за цей злочинний кодекс! Нема ϵ депутатів (Шум у залі).

Сьогодні це дійсно ганьба, і депутати мене підтримують.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, дайте пану Одарченку завершити поправку... Я наголошую, ви маєте говорити щодо змісту поправки, а не давати політичних коментарів.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Шановні колеги... (Шум у залі).

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Де люди? Де коаліція?

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Немає людей у залі!

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо поправку. Тут – найкращі представники коаліції.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 39$.

Рішення не прийнято.

Не підтримали, у тому числі й рідна фракція.

Поправка 840. Яка? Вибачте, я вже заплуталася. Перепрошую, поправка 841 Одарченка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Пані Ірино, я прошу не коментувати. Я з великою повагою ставлюся до вас як до головуючої.

Поправка 841. За новим кодексом апеляційні скарги подаються безпосередньо до апеляційного суду. Але у виборчих справах це неприпустимо. Справа в тому, що апеляційні адміністративні суди діють на території кількох областей. І для того щоб подати апеляційну скаргу, строк на подання якої становить лише два дні, особа має їхати до відповідного суду. Потім цей суд має витребувати справу суду першої інстанції. Це дуже довго і викликає невиправдані затримки.

А що робити в ситуації, коли рішення винесено за кілька годин до початку голосування? Ви це не продумали, цього немає в запропонованому проекті кодексу. Пропонуємо передбачити, що у виборчих спорах апеляції подаються через суд першої інстанції.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка, голосуємо (Шум у залі).

Шановні колеги, я не коментувала, це я допомогла всім прокинутися, щоб ми все-таки рухалися далі по поправках.

((3a)) - 36.

Рішення не прийнято.

Пане Олеже, вашого голосу не вистачило, у нас лише 36 голосів.

Рухаємося далі. Поправка 842. Одарченко, наполягаєте?

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Тут, до речі, нічого смішного немає. Розглядаються проекти кодексів, за якими Україна і всі українці будуть жити найближчим часом. І це викликає якийсь сміх, тому що хтось стомився тут знаходитися і виконувати свою роботу як народного депутата України.

Поправка 842. Колеги, необхідно передбачити, що у виборчих справах представниками можуть бути не лише адвокати, а будьякі особи. Це передбачено частиною п'ятою статті 131² Конституції України. Тому пропонуємо проект кодексу привести у відповідність до вимог Конституції України. Прошу поставити нашу поправку на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, голосуємо.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 43$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Я продовжую роботу парламенту на 15 хвилин, щоб ми більше поправок розглянули сьогодні (Шум у залі). Ні, до вичерпання порядку денного — не проголосували. (Шум у залі).

Поправка 845. Не наполягають.

Поправка 849. Не наполягають.

Поправка 852. Одарченко не наполягає.

Поправка 856. Не наполягають. Ні, ще не все, до «все» ще дуже далеко, на жаль.

Поправка 862. Будь ласка, увімкніть мікрофон Одарченка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. «Батьківщина». Поправка 862.

Колеги, зразкові справи мають створювати прецедент для вирішення десятків або сотень інших справ. Чому ви пропонуєте, щоб

зразкова справа розглядалася в порядку спрощеного провадження? Ну, це взагалі незрозуміло. Такі справи, навпаки, мають розглядатися максимально повно, із залученням всіх зацікавлених осіб. Мабуть, ви хочете формувати прецедент з тих справ, які вам будуть просто зручні й вигідні. Прошу підтримати нашу поправку.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 46$.

Рішення не прийнято.

Вашу поправку не підтримано.

Народний депутат Шкрум наполягає поставити на підтвердження. Голово комітету, зафіксуйте, будь ласка, що ваш законопроект розбалансовують на поправці 861. Будь ласка, пані Шкрум.

ШКРУМ А.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Колеги, я прочитала зауваження Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України і тих юристів, які розбираються і ходять до суду. Ця поправка викликає величезну дискусію серед юридичної спільноти. Це поправка Яніцького, Алєксєєва, яку я прошу поставити на підтвердження. Про що в ній йдеться? Якщо дуже коротко, мова йде про те, що кожен суд безвідносно до кількості справ може звертатися до Верховного Суду і може, на жаль, перевантажити взагалі Верховний Суд цими справами. Тобто якщо у провадженні одного або декількох адміністративних судів перебувають типові адміністративні справи, і є доцільність ухвалення зразкового рішення, такі суди можуть звернутися до Верховного Суду з поданням про розгляд цих справ Верховним Судом.

У мене ϵ досить дискусійні історії. Якщо суди зможуть звертатися в довільному порядку, і ми це ніяк не регламентуємо, то вони можуть завалити Верховний Суд величезною кількістю таких справ. Як це взагалі відобразиться на судовій системі?

Тому я наразі пропонувала б дану поправку поставити на підтвердження. Також пропонувала б голові...

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка, на підтвердження. Руслане, я вже поставила на підтвердження. Поясниш вже у прикінцевому коментарі.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 40$.

Рішення не прийнято.

Руслане Михайловичу, ви нічого зараз не зміните у голосуванні. Рухаємося далі.

Руслане, рухаємося за законопроектом.

Поправка 864. Одарченко наполягає. Будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. «Батьківщина». Знову йдеться про зразкову справу. Зразкова справа — це справа, яка ϵ однотипною з великою кількістю інших справ. Верховний Суд вирішу ϵ її, а далі всі однотипні справи мають вирішуватися так само.

Пропонуємо передбачити, що існуючі або потенційні сторони у справах, до яких буде застосована зразкова справа, мають право вступити до процесу у Верховному Суді як треті особи. Інакше виходить, що особа не має жодного впливу на судове рішення, яке в подальшому буде застосовано саме для неї.

Ми вважаємо, що наша поправка є цілком доцільною. Прошу залії підтримати. А якщо не підтримуєте, то взагалі трохи подумати, про що йдеться. А головуючу прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка (*Шум у залі*). Ще раз? Голосуємо. Зараз скажу, це секрет.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 44$.

Рішення не прийнято.

Не підтримано.

Усе, проїхали.

Поправка 864, а до цього була поправка 862. Будь ласка, Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. «Батьківщина». Шановні колеги, поправку 864 ми щойно обговорювали. Пані Ірино, поправку 864 ми вже проголосували.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 871. Вибачте, будь ласка, мене відволікли.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Прошу поновити мені час. Поправка 871. Пропонуємо, щоб суд першої інстанції мав право дозволити апеляційне оскарження ухвали, яка, як правило, оскарженню не підлягає, у випадках, якщо від законності цієї ухвали значною мірою залежить рішення суду. Такий досвід існує в судах Сполучених Штатів Америки, і це дуже часто скорочує витрати часу, оскільки після того як законність певної ухвали буде перевірено, суд впевнено виносить рішення по суті справи. А сторони зможуть зосередитися на інших аспектах конфлікту, який вони розглядають.

На нашу думку, цілком доцільно застосовувати досвід передових країн.

Веде засідання Голова Верховної Ради України ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 871. Прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 45.$

Рішення не прийнято.

Бачу, ми готові до прийняття рішення. У цілому? Є пропозиція проголосувати в цілому (Шум у залі).

Власенко знімає всі свої поправки. Усі поправки знімаються.

Поправка 882. Одарченко, наполягаєте? Будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. «Батьківщина». Поправка 882. Авторів кодексу, знову-таки, підводить сліпе копіювання норм Господарського процесуального кодексу. Вони вказали, що апеляційна скарга повертається без розгляду, якщо в ній не зазначено посадове становище особи, яка її підписала. Але у вимогах до апеляційної скарги такої вимоги просто немає. Більш того, яке посадове становище має зазначати громадянин, який подає позов проти влади? Не можна копіювати великі фрагменти одного кодексу в інший і сподіватися, що цього ніхто не помітить.

Прошу вилучити зайві слова з проекту кодексу. Все це свідчить про такий поверховий підхід, швидке бажання протягнути в кодексах

ті норми, які вас цікавлять, сформувати можливість фальсифікації на виборах, які, ви відчуваєте, скоро будуть, а не піклуватися про те, щоб людина мала доступ до справедливого судочинства.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 882. Прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 47$.

Рішення не прийнято.

Не провокуйте голову комітету, будь ласка.

Поправка 884. Будь ласка, Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Колеги, у 2014 році прокуратура намагалася оскаржити численні судові рішення, постановлені за часів влади Януковича. Серед цих рішень були й такі, що забирали у громад комунальну власність, передавали ліси у приватні руки тощо. Але скрізь натикалися на заборону поновлювати строки на оскарження рішень для суб'єктів владних повноважень більше ніж на один рік. Така норма залишається і в даному законопроекті.

Пропонуємо передбачити, що дане обмеження не стосується рішень, постановлених за часів злочинної влади. Незаконні рішення судів тих часів мають переглядатися новими незалежними і, сподіваємося, справедливими судами. Чи хтось тут боїться втратити статки, набуті незаконним шляхом за часів Януковича? Прокурор Юрій Віталійович завжди тут каже, що йому не вистачає...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 884. Прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 49$.

Рішення не прийнято.

Поправка 893. Перепрошую, поправка 891 (Шум у залі). Нехай зараз буде поправка 893, а потім розглянемо поправку 891. Будь ласка, пане Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Я мав на увазі Генерального прокурора України Юрія Віталійовича Луценка, який постійно скаржиться на те, що судочинство недосконале, що в нього не вистачає повноважень. І зараз у справах, які стосуються Януковича, ви не надаєте йому повноважень, а навпаки, скорочуєте їх. Це взагалі дивно.

Шановні колеги, пропонується доповнити кодекс положенням, відповідно до якого у випадку, якщо сторона просила суд витребувати або залучити до справи певний доказ, але суд таке клопотання протиправно відхилив, доказ може бути залучений в апеляційній інстанції та повністю досліджений. Без такої норми апеляційний суд просто не зможе повноцінно поновити порушені права апелянта.

На нашу думку, така поправка ϵ цілком логічною та доцільною. Незрозуміло, чому комітет її не врахував. Прошу зал проголосувати за дану поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Нагадую, що ми продовжили засідання на 15 хвилин. Тобто до 18:15.

Ставлю на голосування поправку 893. Прошу визначитися. «За» — 41.

Рішення не прийнято.

Поправка 891. Сидорович.

СИДОРОВИЧ Р.М. Фракція «Самопоміч». Стаття 305 Кодексу адміністративного судочинства. Цілком правильно ініціатори законопроекту закладають норму відповідно до якої, якщо апеляційну скаргу, подану особою, щодо якої суд першої інстанції не вирішував питання про її права та обов'язки, така апеляційна скарга повертається і апеляційне провадження закривається.

Проте дуже важливо, щоб ми у статті встановили умову, що такий процес має відбуватися під час підготовки справи до розгляду апеляційним судом. З двох мотивів.

По-перше, не потрібно людей мучити місяць, два, три, розглядаючи справу в апеляційному суді, якщо хтось зловживає своїм правом на апеляційну скаргу — поставте крапку на етапі підготовки апеляційної скарги до розгляду.

По-друге, це буде дисциплінувати суддів апеляційного суду не відкладати з'ясування цієї обставини, а вирішувати питання ще на етапі підготовки справи до розгляду, що скоротить...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 891. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 48$.

Рішення не прийнято.

Поправка 899. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Шановні колеги, на Заході всім відома концепція нешкідливої помилки. Це помилка суду, яка ніяк не вплинула і навіть теоретично не могла вплинути на правильне судове рішення. Пропонуємо включити цю концепцію і до нашого законодавства, передбачивши, що порушення норм процесуального права, що не вплинуло на законність судового рішення, не може бути підставою для його скасування. Прошу поставити нашу поправку на голосування. Зал прошу уважно до цього поставитися і підтримати її.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 899. Прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 44$.

Рішення не прийнято.

Поправка 908. Сидорович, будь ласка.

СИДОРОВИЧ Р.М. Фракція «Об'єднання «Самопоміч». Поправки 908, 909 і 910 об'єднані єдиною логікою. По-перше, нам і так вже не вдалося синхронізувати провадження у справах касації, у цивільному, господарському й адміністративному процесах. Тож нічого страшного не буде, якщо ми покращимо регулювання розгляду справ лише в адміністративному судочинстві.

Про що йдеться. Право на касаційне оскарження. Дуже важливо, щоб у статті визначалося, хто має право оскаржити в касаційному порядку які ухвали і постанови судів першої та другої інстанцій. В іншому випадку ця нечіткість може призвести до маніпуляцій і позбавлення права на касаційне оскарження осіб, які повинні його мати, і навпаки, до зловживання касаційним оскарженням, яке буде використовуватися як процесуальна диверсія для затягування інших справ.

Тому ми запропонували викласти цю статтю в іншій редакції, зокрема частину першу, а частини другу і третю відповідно виключити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 908. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 45$.

Рішення не прийнято.

Поправка 909. Прошу визначатися.

((3a)) - 50.

Рішення не прийнято.

Поправка 910. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 50$.

Рішення не прийнято.

Поправка 914. Одарченко. Будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Шановні колеги, в адміністративних процесах не може бути справ незначної складності. Навіщо ви це запроваджуєте? Кожна така справа — це спір між людиною та владою. І відхиляти скарги лише тому, що, на думку київських суддів, спір недостатньо важливий, просто неможливо, це просто блюзнірство.

Що таке, на вашу думку, малозначний спір? Тариф на проїзд в автобусі, що обслуговує 50 осіб, — важливий спір чи ні? З точки зору проєкту кодексу — ні, з точки зору людей, для яких цей автобус є єдиним засобом дістатися до районного центру, — безумовно. Тому пропонуємо прибрати ці оціночні поняття і забезпечити право на касаційне оскарження в усіх справах. Незрозуміло, навіщо ви це робите. Навіщо ви так звужуєте права людей? Прошу зал підтримати поправку 914.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 914. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 41$.

Рішення не прийнято.

Поправка 921. Сидорович, будь ласка.

СИДОРОВИЧ Р.М. Фракція «Об'єднання «Самопоміч». Я дуже прошу зрозуміти, що оскарження в касаційному порядку в адміністративному судочинстві є ключовим елементом забезпечення захисту громадянина від свавілля держави. Це є завдання адміністративного судочинства. І коли ми в цьому завданні забуваємо про таке поняття, як свободи та інтереси особи, то ми позбавляємо можливості захищати певну частину тих прав, якими наділені громадяни відповідно до Конституції України і також інших законів. Тому в частині шостій статті 328 слова «її права та (або) обов'язки» потрібно замінити словами «її права, свободи, інтереси та (або) обов'язки».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 921. Прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 46$.

Рішення не прийнято.

Поправки 933, 935, 938. Одарченко, будь ласка. Далі поправка 929 Долженкова.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. «Батьківщина». Поправка 938. Шановні колеги, у проекті кодексу передбачено, що касаційна скарга повинна підписуватися лише якоюсь посадовою особою. А якщо вона подається адвокатом чи просто фізичною особою? Водночас ви виписуєте, що без розгляду залишається скарга, яка підписна особою, посадове становище якої не зазначено. Ви натякаєте, що лише чиновники зможуть звертатися до Верховного Суду, а простим громадянам до нього дорогу закрито? Пропонуємо вилучити цю норму. Прошу поставити нашу поправку на голосування. Ми уважно прочитали суть законопроекту і тому внесли таку поправку. Я прошу поставити її зараз на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 938. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 39$.

Рішення не прийнято.

Поправка 939. Увімкніть, будь ласка, мікрофон Долженкова.

ДОЛЖЕНКОВ О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Дякую. Шановний Андрію Володимировичу, насправді поправка 929, і стосується вона виключення частини третьої статті 329 Кодексу адміністративного судочинства України. Зміст її такий: «Строк на подання касаційної скарги також може бути поновлений в разі його пропуску з інших поважних причин, крім випадків, визначених частиною п'ятою статті 333 цього Кодексу». На жаль, попередні мої поправки не були підтримані народними депутатами, відповідно більшість касаційних скарг не будуть задоволені через пропущений строк на касаційне оскарження, оскільки він починає спливати не з моменту вручення рішення суду апеляційної інстанції або суду першої інстанції, а з моменту його виготовлення, про що сторони будуть знати. А зараз строк, який сторони намагатимуться поновити, не буде поновлюватися, через те що подані ними скарги, в даному разі касаційні, будуть визнані судом необґрунтованими. Ось вам і доступ до правосуддя. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 929. Прошу визначитися.

(3a) - 45.

Рішення не прийнято.

Поправка 931. Сидорович, будь ласка.

СИДОРОВИЧ Р.М. Фракція «Об'єднання «Самопоміч». Поправка 931. Йдеться про статтю 330 «Форма і зміст касаційної скарги» Кодексу адміністративного судочинства. Друзі, те, у який спосіб у законопроекті викладено, що зазначається в касаційній скарзі, — це, відверто, вінегрет. В остаточному підсумку від цього вінегрету будуть страждати особи, які звертатимуться з касаційною скаргою до Верховного Суду, тому що легко буде помилитися, які відомості повинні бути зазначені в касаційній скарзі.

Ми, зі свого боку, чітко розклали вимоги — які відомості повинна зазначити фізична особа, якщо вона звертається з касаційною скаргою, які документи повинні бути зазначені юридичною особою, у відповідній касаційній скарзі. На нашу думку, саме така редакція забезпечить якісну реалізацію права громадян на звернення до адміністративного суду касаційної інстанції. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 931. Прошу визначатися.

 $\ll 3a \gg -43$.

Рішення не прийнято.

Поправка 941. Одарченко наполягає.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Дякую. Поправка 941. Колеги, якщо ви подаєте касаційну скаргу, за новим кодексом, і її не буде визнано малозначною, то все одно ви не зможете отримати справедливе судове рішення. Кодекс передбачає, що суддя може залишити скаргу без розгляду, якщо вирішить, що аргументи, наведені в ній, йому не подобаються. Оскаржити таку ухвалу неможливо. Можливість звернення до Конституційного Суду також виключається, оскільки така ухвала не є остаточним судовим рішенням по суті справи. Навіть з поданням до Європейського суду з прав людини можуть бути проблеми, бо не будуть вичерпані всі національні засоби юридичного захисту.

Тому просимо вилучити цю незрозумілу норму. Якщо скарга необгрунтована, її потрібно відхилити, а не залишити без розгляду. Прошу поставити нашу поправку на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 941. Прошу визначатися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 38$.

Рішення не прийнято.

Колеги, давайте визначимося, на якій поправці ми зупиняємося.

Сидорович, будь ласка.

СИДОРОВИЧ Р.М. Фракція «Самопоміч». Поправки 936 та 937 стосуються касаційного етапу розгляду в адміністративному судочинстві. Тут є проблеми, на які я вже звертав увагу в інших процесах, але давайте ми хоча б в адміністративному процесі їх виправимо.

Якщо касаційна скарга оформлена з порушенням вимог, застосовуються наслідки, тобто касаційна скарга повертається. Але не зазначено в проекті кодексу постановляється ухвала чи ні. Отже, норму частини другої статті 332 необхідно доповнити, що постановляється ухвала. У поправці 937 пропонується бланкетна норма, тобто відсилочна, щодо наслідків, якщо заяву не буде подано особою в зазначений строк або наведені підстави для поновлення строку касаційного оскарження визнані неповажними. Лише за умови включення таких положень касаційний процес буде якісним.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 936. Прошу визначитися.

 $\langle\langle 3a\rangle\rangle - 43$.

Рішення не прийнято.

Поправка 937. Прошу визначитися.

((3a)) - 40.

Рішення не прийнято.

Отже, ми завершуємо розгляд на поправці 942, так? Але це вже не сьогодні. Хочете — можемо зараз. Давайте розглянемо ще вашу поправку? (Шум у залі). Ми розпочнемо наступний розгляд... (Шум у залі). Порушення — те, що я зупиняю? Ви, будь ласка, сидіть і уважно слухайте, про що я кажу. Будь ласка.

Отже, колеги! З розгляду поправки 942 ми розпочнемо наступне засідання. Зафіксували — на поправці 942. Колеги, хочу сказати, сьогодні була можливість попрацювати ефективніше. Мені дуже шкода, що ці пропозиції не були підтримані. Згідно з Регламентом зараз ми зупиняємо нашу роботу.

Завтра о 10 годині ранку я запрошую всіх до сесійного залу для продовження нашої роботи. Вечірнє пленарне засідання оголошується закритим. Так, звичайно, завтра буде «година запитань до Уряду».